

DN MAGAZINE

Dendrobatidae Nederland

Maart 2008 Jaargang 20

- Een serre terrarium ■ *Cryptophyllobates azureiventris* ■ Peru
- De kweker Edwin Smid ■ *Lygodactylus williamsi* ■ Amfibieën Ark
- Planten voor het terrarium ■ Boomkikkers in Nederland

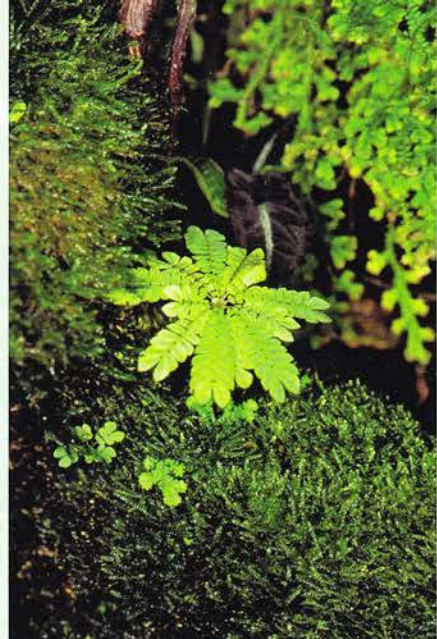
Planten in het terrarium (II)

Tekst en Foto's: Erik Wevers

Het gaat bij mij altijd om het totaalbeeld. Dus niet alleen dat prachtige kikkertje of die mooie orchidee. Als ik een bepaalde tuin, terrarium of huiskamer zie, dan moet dat een bepaalde sfeer bij mij oproepen, die moet overeenkomen met de doelstelling die de maker in gedachten had. Dus bijvoorbeeld een Japanse tuin moet er ook echt uitzien als een Japanse tuin en niet als een tuin met alleen een Oosterse sfeer. Voor een pijlgifkikkerterrarium geldt hetzelfde, het moet overkomen als een regenwoud en/of kikkerbiotoop, maar meestal zie ik alleen een glazen bakje met groen spul erin. Het kan ook anders.

De terrariumtechniek sla ik over in deze artikeltjes. Tegenwoordig is alles wat je nodig hebt voor een goed werkend terrarium te koop. De adverteerders in ons DN-magazine kunnen u daar beter over voorlichten dan ikzelf. Wilt u desondanks toch raad dan kunt u altijd contact met mij opnemen! Wel hoop ik dat u iets heeft aan mijn artikeltjes en ook eens probeert uw terrarium een bepaalde uitstraling te geven. De vraag is dus hoe zoiets te bereiken. Ik doe zulke dingen heel vaak op mijn gevoel. Het is dan ook lastig dit op papier uit te leggen, maar hierbij doe ik een poging.

Begin eerst met de doelstelling die je voor ogen hebt. Wil je alleen een postzegelverzameling van gifkikkers, dus een kikkerkamer met zoveel mogelijk terraria en dieren, dan kan je je doelstelling om daar echt wat moois van te maken wel overboord zetten. Dat zal nooit lukken op een dergelijke schaal. Op deze manier onze hobby uitoefenen gaat best, maar het resulteert vaak in een rommelig geheel met heel veel werk. Zelden heb je de tijd (en ruimte) om er eens rustig bij te gaan zitten en te genieten van onze hobby. Diezelfde ruimte is in te richten met wat grotere terraria en zo zijn de mogelijkheden om er wat moois van te maken direct al vergroot. Tevens zou je dan ook nog kunnen beslissen om je te gaan specialiseren in een paar van je favorietsoorten, wat ook de kans op meer en betere nakweek van die soorten vergroot, vooral op de langere termijn! De mensen met één grotere huiskamerbak hebben vaak de beste mogelijkheid om een echt mooi terrarium in te richten. De inrichting is dus afhankelijk van de doelstelling. Kweekbakken dienen overzichtelijk en schoon te zijn, terwijl een groot terrarium een plantenbak kan worden.

Van boven naar onder:

Javamos (submers, *Vesicularia dubyana*), *Selaginella* sp. en *Biophytum sensitivum*

Javavaren (submers, *Microsorium pteropus*)

Selaginella sp. en juweelorchidee (*Ludisia discolor*)

In een groot terrarium is veel mogelijk en als deze is opgebouwd met planten zoals bromelia's, orchideeën en varens, dan schaaft hier overdaad niet zo snel. Ook in de natuur kunnen vele soorten epiphyten door en naast elkaar groeien. Het beste kan je een bak specialistisch beplanten, dat wil zeggen afstemmen op een bepaalde kikkersoort. Wil je er een soort in houden die graag in bromelia's zit, plant er daar dan veel van aan. Persoonlijk ben ik nooit zo'n voorstander geweest van het combineren van verschillende gifkikkersoorten. Bedenk dat het grootste terrarium vergeleken met de natuur nog altijd slechts een afspiegeling is van de werkelijkheid. Het zo goed mogelijk nabootsen van die natuur dient te geschieden na het grondig bestuderen van de eigenlijke biotoop. Het mooiste is natuurlijk zelf op pad te gaan en de bewuste kikkers in hun natuurlijke biotoop te bestuderen. Er is trouwens altijd wel een kikkerliefhebber bij je in de buurt die daar geweest is en je kunt helpen. Via de DN website kun je bijvoorbeeld met elkaar in contact komen.

Aan de hand van mijn oude Jewel aquarium dat in mijn huiskamer staat, zal ik hieronder een concreet voorbeeld geven voor het natuurlijker inrichten van een terrarium. Het aquarium is 125 cm lang, 50 cm diep en 90 cm hoog met een gebogen voorruit. De techniek van dit terrarium bestaat alleen uit 2 TL buizen voor het licht en een kleine ventilator voor luchtbeweging en het condensvrij houden van de voorruit. De temperatuur is er 's nachts 18°C en overdag 25°C. De luchtvochtigheid is ongeveer 80%. Er hoeft in het aquariumterrarium weinig gesproeid te worden omdat er ook weinig verdampt. Doordat het een aquarium is en dus de techniek ontbreekt om er een mooie plantenbak van te maken, is het uitermate geschikt om een *D. tinctorius-azureus* biotoop terrarium van te maken. Deze kikkers hebben meer behoefte aan veel grondoppervlak dan aan een hoog terrarium. Het aquarium is altijd in gebruik geweest als Amazonebak met tetra's, dwergcichliden etc. De achterwand bestaat uit kunststof, dat in zijn totaliteit een boomstronk voor moet stellen (Back to Nature model). Het is een héle grote stronk in verhouding met de bak, maar dit is express zo ge-

Boven: De terrariumbodem, met o.a. lavastenen en leerachtig blad (*Magnolia grandiflora*)
Onder: "Biotoop-orchidee" *Tetragomestis mochustus*, Suriname

daan. Wij hebben altijd de neiging teveel te willen in een terrarium, tuin of huiskamer. Door het te vol zetten van een ruimte, lijkt deze juist kleiner en dat draagt ook niet bij aan een rustig geheel. In een kleinere ruimte krijg je juist meer dieptewerking door het plaatsen van enkele grote objecten, dan vele kleine objecten. Bij het binnenlopen in mijn huiskamertje springt het effectief geplaatste en voor mijn huiskamertje grote aquarium met zijn grote achterwand er direct uit, wat een heel ruimtelijk effect geeft. De "wauw" factor zal ik maar zeggen. Dus als u stenen en stronken gebruikt in een terrarium: hoe groter hoe meer effect het meestal geeft. Bovendien gaan na een tijdje de planten eroverheen groeien waardoor de stenen en stronken steeds kleiner lijken. Zowel de *D. azureus* biotoop in Suriname als een *D. tinctorius* biotoop in Frans Guyana dat ik heb kunnen bestuderen

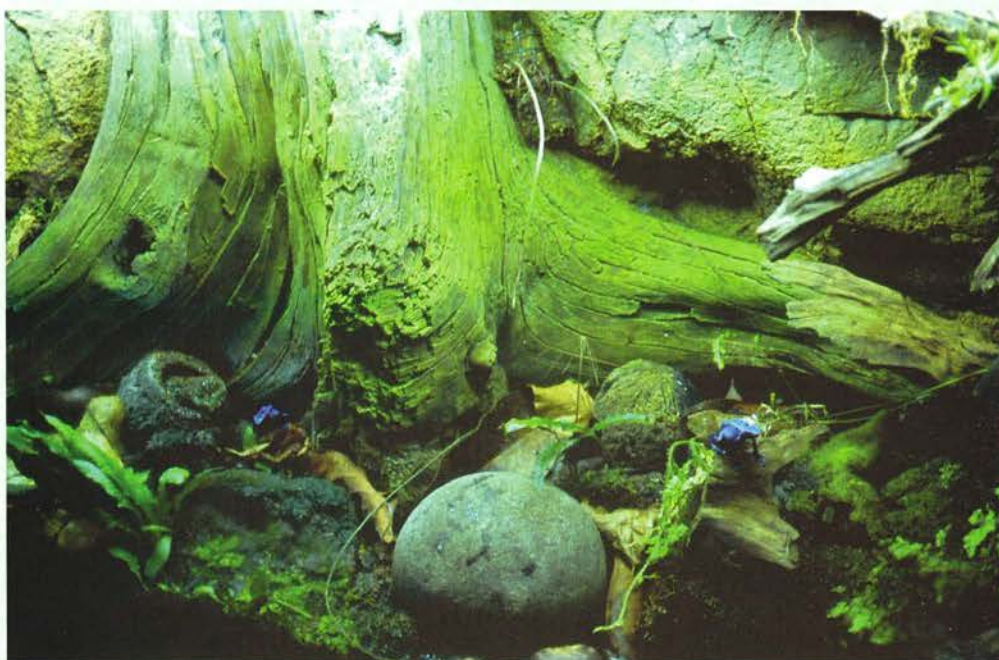
waren vooral gekenmerkt door wat grotere stenen en het ontbreken van kleinere plantjes. Kaal en kleurloos zou een goede beschrijving kunnen zijn. De biotoop heeft een dunne strooisellaag met veel dode takken en vooral grotere afgevalen bladeren waartussen de kikkers en hun voer leven. Hier en daar groeit een zaailing van een palm, wat varens en mos, en dat is het wel zo'n beetje.

In mijn bak bestaat de bodem uit grof grind vermengd met wat bladaarde, op deze manier blijft de bodem luchtig en gaat het niet stinken. Op de bodem liggen tevens enkele stenen, ik gebruik vooral veel lavasteen, omdat het poreus is en vocht kan opnemen en afstoten, maar ook omdat het door zijn ruwe buitenkant erg geschikt is voor de aanhechting van mosgroei. Mos is wel een van de mooiste plantengroepen die er bestaat. Het geeft altijd die

gewenste oerwoudsfeer. Javamos is goed verkrijgbaar bij aquariumwinkels en groeit zowel onder als boven water, net als *Riccia fluitans*, het waternorkje. Niets is zo mooi als een felgekleurde gifkikker zittend in een bedje van mos, en dat is ook prachtig om te fotograferen. In mijn aquariumterrarium bevindt zich tevens een uit de biotoop van de kikkers meegenomen steen met Surinaams mos. Verder ligt er op de bodem veel blad, vooral grotere leerachtige bladeren net zoals in de biotoop van *D. azureus* en *D. tinctorius*. Ik gebruik daarvoor blad van de groenblijvende *Magnolia grandiflora*, dat blijft erg lang houdbaar, verkleurt precies naar de goede kleur bruin en de kikkers vertoeven er erg graag tussen. Stenen, mos, blad en kikkers! De bladeren worden ook gebruikt om eieren op af te zetten. In de biotoop van *D. azureus* groeide wat *Selaginella* en een paar varens, beiden hier goed verkrijgbaar in velerlei soorten. Het is ook hier beter om van één soort meerdere exemplaren in dezelfde bak te planten, dan verschillende soorten in een bak door elkaar te plaatsen. Dat wordt dan weer rommelig en ziet er niet natuurlijk uit. Ik heb in mijn bak ook Javavaren aangeplant, ook dat groeit zowel onder als boven water. Bovendien lijken de bladeren sterk op de zaailingen van palmen die ik zag in het *D. azureus* biotoop. Het "palmboompje" *Biophytum sensitivum* (familie van de *Oxalis*) draagt door zijn vergelijking met een palmboompje-varen nog extra bij aan die oerwoudsfeer.

Het totaalbeeld is dus een ietwat kale bak die vooral door de achterwand, de stenen en de stronken toch indrukwekkend is. Er zijn veel bruin en grijs kleuren in te vinden, net als in de biotoop, met hier en daar een bijpassend toefje groen. Het is een stukje Surinaams oerwoud-kikkerbiotoop in de huiskamer dat ook nog "echt" lijkt. Als puntje op de i bloeit er één orchideetje in, de *Tetragomestis mochus*, welke meegenomen is uit het Vier Gebroeders gebergte (Suriname, gevonden als afgevalen plant op de grond). De echte juwelen in deze bak zijn uiteraard de vier knalblauwe pijlgifkikkers. Ik beleef aan deze ene bak veel meer plezier dan vroeger aan al die vele "postzegelverzameling" terraria. ' Wordt vervolgd..

Wordt vervolgd..

Van boven naar onder:

Het natuurlijk biotoop van *D. tinctorius azureus*, vier Gebroeders gebergte, Suriname. *Dendrobates tinctorius* in gevangenschap.

Het terrarium met kunststof achterwand dat de *D. tinctorius* huisvest.